

»Bio je ovdje ovih dana naš Tade Smičiklas. Po njemu sam poslao istrianecima za predstojeću borbu 400 forinti.«

Strossmayer u pismu Viteziću 7. II. 1895.

studijnska knjižnica
poljanska cesta
Ljubljana

Zato što sam učinio, učinio sam našem dobromu narodu u Istri za ljubav...

Strossmayer u pismu Viteziću 7. II. 1895.

GLASILO SAVEZA JUGOSLAVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

»ISTRA« izlazi svakog tjedna u petak. — Uredništvo i uprava nalaze se u Zagrebu u Samostanskoj ulici broj 16. II. — Broj čekovnog računa 36.789.

Pretplata: Za cijelu godinu 50 Din; za pol godine 25 Din; za inozemstvo dvostruko. Za Ameriku 2 dolara na godinu. — Oglasi se računaju po cijeniku.

Vijesti iz Julijske Krajine

Umro je riječki biskup Sain

Njegove velike zasluge za fašizam. Rijeka, januara 1932. — Dne 27. o. m. umro je na Rijeci biskup riječke biskupije Izidor Sain. To je ime čovjeka, koje će ostati zapisano u historiji našeg života pod Italijom u vezi s progonima našeg svećenstva i našeg jezika u crkvama. Kad bismo samo znali, da će ga naslijediti neko, ko će biti pravedniji od njega... Pokojni Sain bio je rodom iz sela Florini kod Daile u Istri, a njegovi roditelji govorili su hrvatski. Kao petnaestgodišnji dječak došao je u Genovu i stupio je u benediktinski samostan, gdje je i studije svršio. Kasnije je bio premješten u Rim, gdje je ostao do godine 1926. Kad je papa godine 1925. na zahtjev fašističkih vlasti ustanovio riječku biskupiju, kojoj su pripale neke župe modruško-riječke, tršćanske i ljubljanske biskupije, imenovao je biskupom Izidora Saina, koji je bio godine 1926. na Rijeci posvećen i ustoličen kao prvi riječki biskup. Izgleda, da je fašistička vlada tražila, da se za riječkog biskupa imenuje baš Sain, jer je on bio oduvijek poznat po svojim talijanskim osjećajima. O njegovim velikim zaslugama za Italiju i fašizam pisale su ovih dana sve fašističke novine u Julijskoj Krajini veoma oduševljeno, kako se u tim novinama rijetko piše o umrlih svećenicima, pa bili oni i na višem položaju. Tako je, naprimjer, riječka »Vedetta d' Italia« pisala:

»Prvom talijanskom biskupu na Rijeci, kojeg je postavio Papa, da tako ostvari stoljetne aspiracije riječkih patriota i vjernika, bili su svi duboko odani. On je shvatio odmah u početku, da je talijanstvo tiho i jednozvučno sa fašizmom(!). I sam je sa zadovoljstvom isticao, da ga u Rimu zovu vatikanskim fašistom.«

Stvarno je Sain bio jedan tipičan fašistički svećenik, bolje reći jedan tipičan fašista u svećeničkoj haljini i na svećeničkom visokom položaju. Da to dokazemo ne treba nego da se sjetimo svega onoga, što je Sain u svojoj biskupiji učinio na štetu našeg naroda, da se sjetimo, kako je postupao sa svećenicima i vjernicima jugoslavenske narodnosti. I u drugim biskupijama događaju se u tom pogledu strašne stvari, pa ni još neki biskupi u Julijskoj Krajini nisu uvijek postupali onako, kako bi se od njih moralo očekivati, ali Sain je ipak u mržnji prema našem narodu prednjačio. On je u riječkoj biskupiji skoro sasvim ukinuo u crkvama naš jezik i uveo latinsko i talijansko bogoslužje, i inače je provodio u crkvi jedan čisto fašistički sistem. Da navedemo samo par primjera, koji nam momentalno dolaze na pamet:

Grad Rijeka ima oko 25 hiljada Jugoslavena. Prije rata bila je u gradu jedna župa, a danas je grad razdijeljen na pet župa. Prije je bilo na Rijeci 13 naših svećenika, ne računajući ovamo osam kapucina. Danas se u nijednoj crkvi ne propovijeda u nijednoj crkvi na našem jeziku, a prije se je propovijedalo na našem jeziku redovito u deset crkvi i kapelica. Tako, kao na Rijeci ukinute su propovijedi i u Lovranu, pa u Opatiji itd. Riječki biskup Sain nije već četiri godine za svoje vjernike Jugoslavena izdao pastirske poslanice, jer su njegove poslanice bile štampane samo na talijanskom jeziku. U biskupiji i u stolnom kaptolu nije Sain zadržao nijednog našeg svećenika. Kanonici su isključivo Talijani. Čak iz stare Italije je Sain pozvao svećenike, a naše, domaće svećenike je proganjao. Biskup Sain je nagovarao svoje podređene svećenike, neka nagovaraju roditelje, da upisuju djecu u fašistička zaba-višta, da se asimiliraju. Naši će se čitatelji sjećati onog događaja s svećenikom Atilijom Frua, koji je služio u Velikom Brgradu. Frua se nije obazirao na biskupove naloge, koji mu je strogo zabranio, da čita misu u hrvatskom jeziku. Izmjedu župnika i biskupa dolazilo je radi toga do oštrih sukoba, a kad je župnik postao Sainu i fašističkim vlastima sasvim nepoćudan, on je bio silom odveden u ludnicu, a iz ludnice je bio kao jugoslavenski državljani protjeran iz Italije.

Najbolje se je pak Sain pokazao kao protivnik našega naroda svojom politikom u malom riječkom sjemeništu. U tom sjemeništu zabranjeno je djeci govoriti našim jezikom, i ako ih je većina sinova našeg naroda. Djeca ne smiju kućama pisati drugačije nego talijanski, jer im inače pisma ne stižavaju na adresu. Djacima su zabranjeni čak hrvatski i slovenski molitvenici. Kako na Rijeci nije sjemenište tako uređeno, da u njemu mogu djaci svršavati studije, to moraju u više razrede u vanjska sjemeništa. Naravno bi bilo, da se

djaci šalju u Kopar ili Gorice, ali Sain je odredio, da se šalju u Veneciju, da u Kopru ili Gorici ne bi dolazili u dodir s tamnošnjim slovenskim djacima. U novembru 1930. donijele su talijanske novine ovu vijest, koja najbolje karakteriše Sainove namjere:

»Parlamentu je podnio ministar finansija zakonski nacrt o besplatnom odstupanju riječkoj dijecezi zgrade bivše škole sv. Vida i zemljišta koje toj školi pripada. U obrazloženju ministra finansija ističe se, da je biskup riječke dijeceze msgr. Sain tražio besplatno odstupanje te nekretnosti, koja je vlasništvo države, sa svrhom da poveća sadanji dijecezanski seminarij čije su prostorije postale premalene zbog poraslog broja seminarista. On bi želio tu zgradu urediti kao ljetnu villu da se ne odjeljuje od svojih seminarista, koji preko praznika, iz ekonomskih razloga, odlaze svojim porodicama, koje su skoro sve sa slavonskog teritorija u provinciji. Taj rastanak iz lakho shvatljivih razloga omogućuje da se izgubi dobar dio onoga što je teškom mukom postignuto u seminaru kroz deset mjeseci briga, nadzora, vjerske naobrazbe i odgoja. Riječki seminarij — nastavlja se u obrazloženju — kojim upravlja msgr. Sain, plemeniti i rijetka ličnost svećenika, izrazitog Talijana, predstavlja najčišće i najaktivnije rasadište za nove svećenike Julijske Krajine, za kojima se osjeća velika potreba; primjerna je to škola i plodna za duševno i svjetsko odgajanje na sigurnoj bazi talijanstva.«

Nakon što se dalje ističe, da je to jedna stara zgrada od koje se dadu upotrebiti samo zidovi, traži se, da se izade u susret željama biskupa Saina, koje su inspirisane samo najčišćim talijanstvom.

I ako u ovom članku nismo iznijeli o pokojnom biskupu Sainu sve ono, što je značajno za osvjetljenje njegove fašističke ličnosti, držimo, da je i ovo dovoljno. Na koncu ipak ne možemo, a da ne spomenemo, da je pokojni biskup Sain u svoje vrijeme svečano blagoslovio bodež, koji su talijanske riječke žene predale D'Annunziju i da je za velike zasluge bio od talijanskog kralja nedavno imenovan komendatorom svetog Mauricija i Lazara.

Našim će se čitateljima, sigurno, neposredno po žalosti za velikim drom Sedojom i u dane, dok se slavi legendarni Dobrila, sama od sebe namećati uporedba pokojnog Saina s našim velikim biskupima. Kako će ta uporedba ispasti za renegata, ne treba spominjati.

RIJEČKO BRODOGRADILIŠTE JOŠ VIŠE SMANJUJE RAD.

Rijeka, januara 1932. — Riječko brodogradilište koje je u posljednje vrijeme moralo reducirati velik broj radnika sprema se na novu redukciju. Posao brodogradilišta je sveden na minimum. Prošle godine bilo je u ovom brodogradilištu još zaposleno 1400 činovnika i radnika. Talijanski listovi tvrde, da je sada svega zaposleno 750 osoba, ali da će u iduća tri mjeseca brodogradilište moći zaposliti jedva 300 osoba. Ne bude li u toku ove godine situacija u brodogradilištu popravljen, morat će se brodogradilište zatvoriti i svi će činovnici i radnici biti otpušteni. Mjesne vlasti apeliraju na talijansku vladu da pomogne brodogradilištu, jer bi njegovo zatvaranje teško djelovalo na ekonomsku situaciju u Rijeci, koja je i onako vrlo loša.

DEMONSTRACIJE LAČNIH U TRSTU.

Trst, januara 1932. — Razmere u Trstu so dan za dnevno slabše. Število nezaposlenih ljudi kar sproti narašća in ljudje so pričeli vsi vprek prosjačiti celo za milošćino. Događajo se primeri, da potrkajo na vrata revnega delavskega stanovanja čedno oblečeni mladi ljudje inteligentnih obrazov in poprosijo za kos kruha. Oblasti so sicer po vseh predmestjih in delavskih okrajih otvorile javne kuhinje, v katerih da-

jejo ljudem brezplačno kosilo in večerjo in včasih tudi zajutrak. Hrana pa je v takšnih javnih lokalih, ki so jih fašistične oblasti otvorile prav za prav le sebi v čast in reklamo, mestoma tako slaba, da jo morajo ljudje kljub lakoti in pomanjkanju zavracati.

In tako se je zgodilo pred dnevi v tako zvanem novem okraju Rione del Re, da so spricho skrajno slabe hrane in do kraja nehygienjskih prostorov razburjeni ljudje posegli po skrajnih nasilnih sredstvih. V javni kuhinji je nastalo spočetka mrmranje in kritiziranje, ki se je kmalu spremenilo v demonstracijo. Policija in orožniki so bili seveda takoj pri rokah in so gladne demonstrante z znanimi fašističnimi metodami »pomirili«. Nekaj ljudi je bilo aretiranih, ostali razgnani in uro po incidentu je v »Kraljevem rajonu« spet zavladal mir. Tada lakota in puškina kopita — so napravila svoje. Še tisto noč so neznanci zanetli v ogrevalnici in kuhinji požar, ki je uničil ves lokal in napravil precejšnjo škodo. Naslednje jutro je policija izvršila sicer nekaj novih aretacij, toda gneva med ljudstvom ni zadušila. Početje izstradane mase pa bi se zdelo nerazumljivo, če bi med ljudmi ne vladalo sovraštvo proti režimu, ki jim ni uničil le nekdanjega blagostanja, marveč jih je po njihovem mnenju spravil ob kruh in delo ter jim na vse zadnje kakor v zasmeh in kazen dajal neužitno in neprobavljivo hrano. Tisk o vsem tem ni poročal.

POD FAŠIZMOM SE RAZVIJA KRIMINAL.

Trst, januara 1932. — Veliko zanimanje je vzbudila med Tržačani objava tržaškega sodišča o kriminalni statistiki. Kakor znano, je italijanska cenzura listom prepovedala objaviti takozvano črno kroniko. V to kroniko spadajo v prvi vrsti samomori. In teh je bilo lani po omenjeni objavi v Julijski Krajini 226, od teh več ko 100 samo v Trstu.

Poleg tega je sodišče naštelu v letu 1931 še 142 poskušanih samomorov, 7319 tatvin, 637 goljufij, 68 roparskih napadov, 36 uradniških ponedverb, 262 požigov, 40 umorov, 29 poskušanih umorov, 55 žrtve avtomobilskih nesreč in 1067 primerov tiho-tapstva. Zaradi raznih prestopkov so obsodili 2387 žensk.

TUJSKI PROMET TRSTA LETU 1931.

Trst, januara 1932. — O tujskem prometu Trsta v letu 1931. so bili te dni objavljeni statistični podatki. Da bi pospešila tujski promet, je občina lani za mesec junij dosegla pri železniški upravi potniške popuste in priredila celo vrsto zabav, koncertov in plesov. V mesto je prišlo v vsem letu 117.391 tujcev, to je 8859 več, nego leta 1930. Med temi »tujci« je bilo 85.516 Italijanov, ostali so inozemci in sicer Jugoslavenov 354 manj nego v prejšnjem letu, Čehoslovakov 386 manj, Nemcev pa celo 2598 manj nego leta 1930. In celo »prijatelj« iz Madžarske je prišlo manj nego prejšnjeg leta.

MNOGO POŽAROV NA GORIŠKEM

Gorica, januara 1932. V goriški pokrajini je bilo ta mesec mnogo požarov. Zlasti mnogo je zgorelo lesa v gozdovih, ki so se vneli drug za drugim. Gozdna milica je imela v

januarju sila mnogo posla, dokazala je spet enkrat, da je docela nepotrebna; nasprotno, še celo na poti je ljudem, na katerih račun jo je organiziral fašistični režim. Preprečila ali vsaj omejila ni niti enega gozdnega požara. Kar niso rešili ljudje sami ali pa gasilci iz bližnjih mest in trgov, je bilo uničeno. V Solkanu je zgorela hiša posestniku Ivanu Srebrničju. Škodo cenijo na 15.000 lir. V Dutovljah na Krasu je zgorelo gospodarsko poslopje kmeta Alojzija Lavrenčiča. Posestnik je bil oškodovan za 4000 lir. V Vrtojbi je posestniku Davidu Pericu ogenj uničil vse seno in se nato z veliko naglico razširil tudi na stanovanjsko hišo, ki jo je popolnoma vpepelil. Kmet je bil sicer zavarovan, vendar je utrpel precejšnjo škodo. Požar je povzročil škodo 70.000 lir.

KOLONIZACIJA ITALIJANOV POD SNEŽNIKOM.

Reka, januara 1932. — Kakor poročajo iz Ilirske Bistrice pod Snežnikom, bodo tamkaj kultivirali 500 ha sveta. Vsa zemljišča nameravajo porazdeliti med italijanske kolone ki se bodo iz osrednje in južne Italije na prizadevanje oblasti priselili v slovenske kraje. Tako namerava režim ubiti dve muhi naenkrat, pridobiti nov svet in razredčiti kompaktno slovensko prebivalstvo v obmejnih krajih.

Legenda o »Pikolu«

Nije to kavanski »pikolo«, već je to legenda o tršćanskom dnevniku »Il Piccolo«. Tu priču napisao je tršćanin Silvio Benco. Velim priču, jer se u toj knjizi pričaju silni podvizi za talijanstvo Trsta i okolice — ali mi, koji znamo »kuker je«, možemo i svesti tu legendu u tri retka. Evo ih: Trst je bio ribarsko selo, a oko njega zgojni naš narod, Slovenec, pa je zato i naravno da su mu prvi stanovnici bili Slovenci i Hrvati iz Istre i Dalmacije. Ali kako je gornja Italija bila u ono vrijeme pod Austrijom, dolazili bi Latini, gladni kruha, na buljake u Trst, a kad su se tamo osilili, ajde da prave iz Trsta i okolice Italiju.

Nije ni čudo što se tršćanski talijanski heroj zove Oberdank (eto starinom Svaba) jer je pravi siromašni Talijan dolazio trbuhom za kruhom i bilo mu je samo do toga kruha, a ne do irredentete. Zato je i naravno što se utemeljitelj »Pikola« zvao Teodor Mayer, i što je knjigu o »Pikolu« sad napisao Silvio Benco (Benko) starinom — kako mu ime porodično kaže — Slavjanin — Slovenac. Neki Z. (valjda je i on potomak tude krvi, a ne talijanske, kad nije ispisao imena) udara u talambase u slavu Benkove knjige.

Nas zanima samo konac recenzije gdje gospar Z. veli: »Kako austrijska vlada nije imala srea da uništi »Piccolo« (kako bi imala srea kad je i sam Franz Josef štutio Talijane na našim obalama!)

»Nije imala srea — veli gospar Z. — jer je mislila da se više put sistem sile osvećuju onima koji ih upotrebljavaju!...«

Pa da nisu Latini slijepi kod zdravih očiju!

Frane iz Marseće.

Organizovana aktivnost

I NOVI SAD JE DOSTOJNO PROSLAVIO 56 GODIŠNJICU SMRTI BISKUPA DOBRILE.

Novisad, 28. januara 1939. Usljed tehničkih poteškoća, za 17. januara zakazana komemoracija biskupu J. Dobrili, povodom 120 god. rođenja i 50 g. njegove smrti, održana je u nedjelju, dne 24. januara u 10 sati pre podne, u velikoj svečanoj dvorani SOKOLANE. U zakazano vreme sakupili su se brojni predstavnici svih novosadskih nacionalnih, humanih i kulturnih društava, raznih nadležnosti, škole te mnogobrojno građanstvo Novoga Sada. Istrani došli su u punom broju. Zapažen je velik broj predstavnika raznih novostadskih ustanova i uglednih ličnosti. Pozivu su se odazvali i nekoji članovi iz provincije. Zapažen je i veleč. gosp. Vučković, koji je 1929. g. usprkos zabrane novosadskog župnika Fatina, održao zadušnice za istarskog mučenika Vladimira Gortana.

Pred punom dvoranom otvorio je akademiju predsjednik »ISTRE« gosp. Dr. Ivan Prudan, apelacioni sudija, vrlo lepi i dirljivim govorom. Pozdravlja sve prisutne i zahvaljuje se na tako lepom odzivu i veli:

»Društvo »Istra« je u više navrata priredilo u Novom Sadu svoja predavanja u cilju, da svojim članovima osveži uspomenu na napuštenu ognjišta, na Istru i njene prvake i mučenike, te da ovdajšnju javnost što bolje upozna sa patnjama našega naroda u Istri i da kult Istre što bolje raširi i učvrsti u tim krajevima. Današnji pomen namenjen je jednom od najvećih sinova otrgnute nam Istre, biskupu Jurju Dobrili. Ne slavimo ga samo kao vladiku i velikog crkvenog dostojanstvenika, već i kao čoveka svetlog duha i karaktera, velikog rodoljuba, kome Istra, čiji je on bio preporoditelj i otac, mnogo duguje. Njegov duh neka bude vodja i putokaz nama i našem pokoljenju. Pozdravljen velikim odobravanjem, Dr. Prudan ustupa mesto g. Marinu Glavini, direktoru Saveza Agrarnih Zajednica. Čim se pojavio g. Glavina, nastala u dvorani buran aplauz.

Pre nego što će da govori o Dobrili, poveo je reč o prilikama u Istri, koje su vladale pre nego što je ime velikog Dobrile doprlo na javu. Nijedan narod nije se razvijao pod tako teškim okolnostima, kao naš, jugoslovenski narod. Njegovi neprijatelji, Rim i Bizantija, služeći se najstrašotvornijim oružjem, šireći svoju veru, širili su svoj jezik i kulturu, a narodu nametali svoju volju. Pojavljuju se Turci i Germani, još ljubi neprijatelji, koji svuda zatiru sve što je naše. Ali u borbi, koja je nastala, nestaje naših neprijatelja, i na ruševinama njihovog carstva imamo danas veliku, moćnu i ujedinjenu Jugoslaviju. Pojavljuju se slavenska braća apostoli sv. Ciril i Metod, koji šire pravu i nepatvorenu veru i narodni jezik. Protiv njih se dižu neprijatelji, ali oni nestadoše, dok naš narod ostaje. Da nismo imali svog narodnog jezika i svoju kulturu, ne bi bilo ni našeg junaštva ni naše slobode. Venecija je nastojala, da u Istri i Dalmaciji izbrisati svaki trag slavenstva, ali nije mogla uništiti naš jezik, jer narod svog jezika nije nikome dao već ga održao kroz vjekove. I dandanas naš narod u otrgnutoj Istri, održao je svoj »Oče naš« i »Slava vo višnjih«, usprkos nasilja, da mu se to otme, i neće izumreti nikada.

I baš u najgore vreme, kad je svega bilo nestalo, kad je tudjinac počeo haraći našom Istrom, diže Bog velikog Dobrila.

G. Glavina govori zatim vrlo iscrpno o biskupu Dobrili, ističe njegove vrline kao čoveka, a naročito kao velikog rodoljuba i preporoditelja, kome Istra mnogo duguje. Citira neke crtice i anegdote iz njegovog života. Kad je jednom, u Trstu, vidio bahatost i oholost Talijana i Nijemaca, uskliknuo je: »Nema boljeg naroda od mog istarskog seljaka, ni na nebu ne bi htio biti nego među svojim istarskim Hrvatima«. Biskup Dobrila dao se na podizanje narodnih škola i vaspitanje istarske inteligencije. Kad bi Dobrila znao, da se danas, posle 50 godina od njegove smrti, spominje njegovo ime u Novom Sadu, mogao bi svojim delom zaista biti zadovoljan i spokojno ležati u svom grobu. Uspoređuje njegov rad sa radom Svetog Save, koji verom čuva narodu jezik. Govori zatim opširno o njegovom radu u narodu, u istarskom saboru u Poreču itd., tako precizno i dokumentovano, da je od sviju pobudio najveću pažnju i interes.

Pre nego što će završiti, g. Glavina osvrće se na današnje prilike u Istri, ertajući njene patnje i muke, te veli: »I ako su jučer streljali jednoga, danas četvoricu, sutra će možda i četrdesetoricu, naš će narod i dalje odoljevati svim nasrtajima i Zlođelima tudjine, i sačuvati će svoj narodni jezik i jugoslovensko ime. Mi svaki dan slušamo ovdajšnje Mađare i Nemce, kako viču i pevaju po našim ulicama, a i onih par Talijanaša u Dalmaciji, pa ih ipak zato ne ubijamo niti palimo njihove domove. Zašto? Zato, jer smo jaki, i jer se ih ne bojimo. Samo onaj ko je slab i ko se boji, može da se služi svim nečovečnim sredstvima, kako bi se mogao održati«.

Svoj govor završuje g. Glavina pokliком »SLAVA VELIKOM DOBRILI«, što cela dvorana prihvata stojeći. Uz burne poklike Istri i odobravanje završio je g. Glavina svoj govor.

Zatim je mala Nevenka Mihovilo- vić, uč. II. razreda gimnazije, vrlo lepo deklamovala Katalinićevu prigodnu pesmu »Dobrom ocu«, te je i ona nagradjena velikim odobravanjem.

Predsednik g. Dr. Prudan, ponovo se zahvaljuje svima na tako lepom odzivu, radostan, što je i Novi Sad tako dostojno počastio uspomenu velikog preporoditelja Istre, biskupa Jurja Dobrile.

Time je, eto, i Novi Sad, po ugledu ostalih gradova u Jugoslaviji odao počast istarskom Apostolu i ponovo dokazao, da je njegova ljubav za otete nam krajeve zaista velika. Govor g. Glavine bio je dirljiv i na sve ostavio dubok utisak. Mnogi, doznajući, da će g. Glavina opet progovoriti, došli su da čuju njegovu reč. Utisak njegovog govora od 15. septembra p. g. povodom godišnjice Rapala, ostao je jak, jer njegova reč tako deluje na slušaoce, da se svako, ko ga čuje, oseća, kao da proživljuje sve one patnje i muke, što ih podnaša naš narod u Istri i ostalim otetim krajevima.

Na koncu moramo se zahvaliti i gosp. Gjuri Červaru, javnom beležniku na Sušaku, koji je društvu »Istra« poslao tri fotografije originalnih pisama velikog Dobrile, koje su bile izložene u izlogu filijale beogradske »POLITIKE«, pred kojim su se mnogobrojni prolaznici u grupama zastavljali i sa velikim interesovanjem čitali ta pisma. — Barba Lujo.

PLESNO VEČE ZAGREBAČKE »ISTRE«.

U Zagrebu u dvorani »Kola« održana je u subotu dne 30. januara na večer zabava koju je priredilo društvo »Istra« sa omladinskom sekcijom. Ma da je zabava bila predviđena kao manja priredba, više kao intimno veče za Istrane u Zagrebu kojih već imade nekoliko tisuća i za prijatelje Istre, kojih takodje imade velik broj, pokazalo se u subotu, premda je održano nekoliko zabava, da su prostorije »Kola« bile premale da prime sve one mnogobrojne posjetnike koji su već zarana napunili dvoranu, tako da su se mnogi morali vratiti svojim kućama, jer nisu našli više mjesta.

Ne samo po posjetu, ova zabava po čitavom svom karakteru, po samom programu, po animiranosti publike koje je trajalo sve do samog svršetka, može se ubrojiti među najuspješnije zabave koje su priredjene te subote.

Prije programa pozdravio je publiku Dr. Ivo Ražem kao predsjednik društva »Istra« i zaželio prisutnima ugodnu zabavu. U programu koji je bio kratak i koji je po svemu zadovoljio publiku sudjelovali su Hrvatsko pjevačko društvo »Jablana« i članovi Narodnog kazališta Zvonko Tkalec i Marica Lubejeva. »Jablana« otpjevali su pod vještom rukom svog dirigenta gosp. Mladena Pozajića dvije pjesme istarskog glazbenika Matka Brajše. Rašana te su primili na kraju pjevanja vrlo buran aplauz. Mora se istaknuti da »Jablana« ima već nekoliko godina na svojim programima pjesme istarskog kompozitora Brajše, pa je zato i bio pozvan da na ovoj istarskoj večeri izvede jedan dio svog istarskog programa. Aplauz zahvalne publike na subotnjoj istarskoj večeri samo je maleni izraz velikog priznanja koje »Jablana« ide za njihov rad.

Zvonko Tkalec za razliku od dosadašnjih svojih nastupa na raznim priredbama promijenio je svoju ulogu zabavnog kajkavskog komičara i predstavio se publici recitiranjem nekih pjesama iz zbirke »Čakavski stihovi« od Draga Gervaisa. Ovaj njegov »skok« u čakavštinu koji nije bio slučaj jer je i Tkalec udisao kroz nekoliko godina istarski zrak i osluškivao čakavštinu na istarskom tlu, honorirala je publika jakim pljeskom.

U malenom prostoru koji je bio određen za ples nisu plesali samo mlađi plesači, nego su se često uz zvukove valcera i oni stariji dali na ples, dok su inače većim djelom bili zabavljeni, što je i naravno, pjesmom i uz čuicu za stolom.

Za vrijeme veće pauze nastupila je Marica Lubejeva te je svojim dvjema slovenskim pjesmama, te »Škerjančkom« i arijom iz »Male Floramy« uz glasovirsku pratnju g. Vajca postigla vrlo veliki uspjeh i razdragala sve prisutne. Gđici Lubejevoj predan je na kraju vrlo ukusan aranžman crvenih ciklama.

LJUBLJANSKA »SOČA« SLAVI DOBRILU

Vsestransko agilno emigrantsko društvo »Soča« u katem se udeštvujejo tudi naši številni Istrani, je priredilo u subotu dne 30. januara na večer u svojih društvenih prostorih lep in svečan večer v počastitev spomina 50-letnice smrti velikega preporoditelja Istre, škofa Jurja Dobrile. Pred pričetkom programa je agilni odbor pod vodstvom g. Sfiligoja s pomočjo ge. Klavorove okrasil dvorano in go. vorniki oder z zelenjem, zadaj na steni pa je bila nameščena slika velikega moža, katerega spominu je bil posvečen večer.

Večer je otvoril z ugodno besedo župan ljubljanski in predsednik Soče g. dr. Dinko Puc, naglašujoč, da noben narod na svetu ne bi bil veliki, če bi se iz njega ne rodili veliki možje. Ljudstvo se ne zanima tako intenzivno za velika vprašanja, zato morajo vstati posamezniki, ki s svojim delom in svetlim zgledom kažejo narodu pot in ga dvignejo na višino. Govornik je prikazal več zgledov iz vseh narodov, saj so se povsod pojavljali v zgodovini možje, ki so pregnetli dušo naroda in mu tako ustvarili lepšo bodočnost ali ga vsaj

dvignili iz mrtvila. Tak je bil tudi škof Jurij Dobrila, tako za Istrane Hrvate kakor za Slovence — klicar našega naroda, svetnik iz ljudstva, katerega spomin bo v naših dušah večno slaven in častit.

Po teh uvodnih besedah predsednika, ki so bile sprejete z burnim odobravanjem, je zapel oktet »Hugolin Sattner« iz Most ganljivo »Slovo«. Mala gospodična Ksenija Bačičeva je nato prav obžutno deklamirala Katalinić-Jerečtov »Molitvo Istrance«. Na govorniški oder je stopil glavni govornik g. prof. Josip Bačič, ki je zasnoval daljše predavanje o škofu Dobrili. Podal je izčrpan njegov življenjepis in omenjal naravnost ganjlive dogodbe iz njegovih otroških in dijaških let, pa tudi iz poznejšega življenja. Dobrila mati se kot dekle spočetka ni marala poročiti z ženinom Ivanom. — Toda — pravi legenda — prerokovano ji je bilo, da bo rodila sina, ki bo postal svečenik. Prerokovanje se je obistinito. Ze kot prav mal študent je hotel Jurij postati svečenik, čeprav je študiral tedaj v najmižernejših prilikah. Iz domače vasi se je peš odpravil v Karlovec. Kjer je bil sprejet v konvikt frančiškanov, odkoder je nato odšel nadaljevat študije v Gorico. Takrat je stanoval pri obitelji Pajerjevi, kjer je bil tudi instruktor. Novo mašo je pel v Tinjannu, kjer se je zbralo tedaj ogromno naroda iz Istre. Govornik je nato opisal Dobrilo nadaljnjo karijero, v kateri ni nikoli pozabil svojega bednega naroda, katerega probuditelj in dobrotnik je bil vedno, zaradi česar ga narod tudi nikoli ne bo mogel pozabiti.

Po učinkovitem predavanju prof. Bačiča je deklamiral g. Ferdo Delak prav temperamentno, a tudi občuteno Grudnove »Minerje« in »Vizije«. Na nadaljnjem sporedu so bile še deklamacije Luceta Zerjale: »Lovorika na grob možu«, Iva Siliča z Grundovo »Elegijo« ter Borisa Božiča, ki je prednašal Gradnikove »Pesmi starega begunce«. Zaključni govor je imel podpredsednik »Soče« g. Ivo Sanein, ki je opisal delovanje škofa Jurja Dobrile kot politika. Po vsem tem, zares lepem programu se je v dvorani razvila prijetna domača zabava.

ORJEM-TRBOVLJE.

V naših emigrantskih vrstah je oživela nova aktivnost: povsod so naše organizacije na intenzivnejšem delu, kot da bi hotele nadoknaditi to, kar je bilo v letih mrtvila zamujenega.

Tudi »Organizacija jugoslovenskih emigrantov« v Trbovljah se hoče v delu postaviti ob bok bratskim društvom četudi je po številu članstva skromnejša. Redni občni zbor, ki se bo vršil 13. februarja t. l. ob 19 uri v kuhinji »Kola jugoslovenskih sester« (stara šola) naj bo mejnik novi dobi podvojene aktivnosti. Zato pozivamo vse člane, pa tudi one rojake, ki niso še pristopili k »Orjemu«, da se občenega zbora gotovo udeležijo.

NAŠA IGRANKA U BEOGRADU.

Udruženje »Istra-Trst-Gorica« u Beogradu priređuje u subotu 6. februara ove godine u svima prostorijama Grand Hotel Petrograd »Igranku«. Kako se čuje, na igranku se sprema sve, staro i mlado, da se tu sakupi i da malo zaboravi na svoje dnevne brige i nevolje. Pošto je Udruženje i među beogradanima steklo dosta simpatizera to će se i ovoga puta prostorije napuniti, a Udruženju za plemenite ciljeve koja para pasti.

Na zabavi svira zemunska vojna muzika, koja je na Silvestrovo neumorno svirala i sve zadovoljila. Ulaznina je 10 Din po osobi.

Naša kulturna kronika

»Suze Istre« od Jos. A. Kraljića u drugom izdanju. — Saznajemo, da izdavač ove zbirke Kraljićevih pjesama i proze, g. Acinger sprema drugo izdanje »Suza Istre«, jer je prvo već raspačano. Zbirka je u dječjim redovima lijepo primljena. I kritika je sa simpatijom popratila zbirku. »Narodne Novine«, koje izlaze u Zagrebu, u svom broju od 21. januara donasaju opširan prikaz Kraljićeve knjige, u kojem među ostalim kažu:

»U doba, kada se našoj djeci turaju u ruke razne švapske priče u očajnim prijevodima, kada se najmlađima poklanjaju djela čudnoga morala, ova mala knjižica, skromno opremljena, preporuča se sama svakome od nas iz više razloga. Prvo, ona je prožeta ljubavlju prema Istri. (Za nas je to važno, a za našu djecu još važnije). Zatim ta knjižica ima sve oznake uzvišenoga morala i zdravoga nacionalnog odgoja. Iz nje djeca mogu u lakoj formi učiti ljubav prema domu i rodu, čistu ljubav, iskrenu slavensku ljubav za sve što je naše. A naše je sve ono gdje mi živimo, pa bilo nama lako ili teško. Glas sreće, erta rase, odlike jezika, zajednica misli, osjećaja i interese — to čini narod i naš je narod ondje, gdje se manifestuje ove oznake. Naš, hrvatski, srpski, slovenački, kraće i jezgrovitije: jugoslavenski. Istra je od nas otkinuta. To je danas činjenica. Ali, pravo kažemo, »Suza Istre« Petar Acinger u predgovoru: to ne znači, da mi danas više ne smijemo voljeti svoju braću onkraj Učke, da je se moramo čak odreći. Time bi se odrekli najljepših i najsvjetlijih stranica svoje narodne povijesti. I zato mi svaki glas iz Istre slušamo pažljivo. A tako smo pažljivo čitali i »Suze Istre« koje nam besjede velike istine današnjice, da bismo shvatili dužnost naše nacionalne budućnosti«.

Razne vijesti

Iz tehničkih razloga bili smo prisiljeni, da ovaj broj iznimno izdamo na četiri stranice.

VARAŽDIN U SPOMEN BISKUPA DOBRILE.

U varaždinskom Pučkom sveučilištu održao je u nedjelju 31. januara sreski školski nadzornik g. Matko Rubinić predavanje o životu i radu biskupa Dobrile, pa je tako i Varaždin na taj način odao dužno poštovanje velikom nacionalnom radniku i borcu.

JEDNA PROSLAVA 50 GODIŠNJICE SMRTI BISKUPA JURJA DOBRILE U ZAGREBU.

U spomen 50 godišnjice smrti biskupa Jurja Dobrile, Matica hrvatskih kazališnih dobrovoljaca priredit će 7. o. m. j. poslije podne u Malom kazalištu u Frankopanskoj ulici svečanu proslavu. O životu i radu biskupa Dobrile predavat će član MHDK, g. E. Radetić, nakon čega će Zbor MHDK odigrati dramu iz istarskog narodnoga života »Zimsko sunce«.

ZAŠTO JE PETAR KOCIJANČIĆ STAVIO BOMBU POD »CASA DEGLI ITALIANI« U AUBAGNE.

U posljednjem broju našeg lista javili smo, da je u Aubagne kod Marseille eksplodirala bomba, koja je devastirala tamošnju »Casa degli Italiani«. Bombu je postavio Petar Kocijančić zajedno s nekim Fornasarijem. O motivima, koji su nagнали Kocijančića da podmetne bombu piše pariški »Avanti« i kaže, da je Kocijančić htio da se osveti za patnje, koje je on i njegova porodica pretrpjela od fašizma. U vrijeme, naime, kad je u Julijskoj Krajini Francesco Giunta, sadašnji podsekretar u predsjedništvu vlade, vodio kaznene ekspedicije, bilo je došlo dvadesetak crnih košulja u Umag i provalilo u Kocijančićevu kuću. On se je spasio, ali lijes fašista iskalio se je na svim ostalim članovima porodice. Kuća je bila opljačkana sasvim, čak su i s ruku žena istrkali fašisti prstenje. Na koncu su fašisti kuću zapalili, a požar se je raširio i na šumu u blizini. Fašisti su otišli tek onda, kad je vatra sve uništila.

»Avanti!« ovako zaključuje:

»Ovi su detalji potrebni za one, koji žive u mirnim zemljama i koji se zgražaju nad gestovima očaja, kakav je gest Kocijančićev. Odgovornost na koncu ipak pada uvijek na fašizam.«

U SPOMEN DOBROM ISTARSKOM SINU MAKSU SPAZZAFUMO.

Hoboken, N. J. (Sjed. Države), januara 1932. — Evo minu nešto malo preko mjesec dana što je naš dragi, nezaboravni prijatelj, sin naše Istre, Max Spazzafumo, zaklopio za uvijek svoje trudne i blage oči. Nakon dugog tjelesnog bolovanja, providen svetim otajstvima, izdahnuo je dušu u starosti od 71 godine, ostavivši za sobom ožalošćenom suprugu, dva sina, kćerku, udatu za g. Bačiča iz Drage Bakarske, više unučadi i nas, svoje prijatelje. Umro je jedan pokojnik dne 11. studenoga 1931. u Philadelphiji, u svojoj kući, a u prisutnosti svojih ljubljenih, koji su do zadnjeg časa bdili nad njime i ublaživali mu veliku, neumornu njegovu, posljednje sate života.

Nezaboravni je pokojnik bio rođen u našem Lovranu. Pred nekih dvadeset i šest godina bio je došao u Ameriku i nastanio se u Philadelphiji, gdje je svojim trudom stekao lijepu kućicu i mali vrtić. Bio je uzoran suprug i dobar otac. Isticao se je čvrstim karakterom. Ostao je uvijek, do svoje smrti, vjeran starim idejama, za koje se je zalagao svom dušom svojom. Bio je jednom riječju naš čovjek. Zauzimao se je za sve što je naše i vazda u svakoj potrebi dragovoljno žrtvovao i pružao svoju pomoć za dobrobit naših zemljaka i našeg naroda.

Gdjegod je nužde, eto među prvima našega Maksa, koji skrbi, misli kako, na koji način da se doskoči u pomoć i olakša bar donekle teško stanje nesretnikova. Ta kovom je jednom prigodom sabrao u Philadelphiji, među našima, lijepu svoticu novca za pomoć jedne naše sumještanke u kraju, udovice, koja je neopskrbljena sa četvero nejahe djece ostala bez supruga — bez ikakova oslonca. A dalo bi se još takvih slučajeva i hvalevrijednih djela opisati.

Naš je pokojnik bio i dugogodišnji pretplatnik prijašnje »Istarske riječi«, a sada

nje naše obljubljenosti »Istre«, koju je do zadnjeg časa života, sve dok je bio pri svijesti, na dušak čitao. Tim se listom uvelike ponosio i veselio. Njegovom su se zaslugom i drugi nanj preplaćivali, jer je znao da list svakome preporučiti i opominje na našu dužnost do njega, želimo li, da nas i unaprijed tješi i sokoli.

Kako je nezaboravni pokojnik bio omiljen među našim narodom, najbolje je pokazao njegov sjajni sprovod na kojeg su došli svi njegovi prijatelji i znanci ne samo iz Philadelphije i okolice, već i iz udaljenijih mjesta, kao New-Yorka, West New-Yorka, Perth Amboya, Cartereta i Hobokena. Na odar mu je položeno bezbroj vijenaca i cvijeća, a u sprovodnoj se povorci nizalo do 30 automobila. Zadnju mu je počast iskazalo i jedno philadelphijsko dobrotno društvo, kome je pokojnik bio članom, isprativši ga do vječnog počivališta.

Neka bi tijelu našeg Spazzafuna bila laka gruda američke zemlje. Duši njegovoj neka dobri Bog udijeli rajsko veselje, a u narodu mu vječni spomen. — Mary Vidošić.

APELIRAMO NA VAS, JER ZNAMO, DA STE SVIJESTAN ČLAN NAŠE NARODNE I POLITIČKE ZAJEDNICE;

JER DRŽIMO, DA OSJEĆATE I VIDITE, KOLIKO JE POTREBAN OVAJ NAŠ LIST;

JER MISLIMO, DA STE S LISTOM ZADOVOLJNI I DA VAS LIST INTERESUJE;

JER SMO UVJERENI, DA VAM NE BI BILO DRAGO, KAD BI LIST IZLAZIO U MANJEM FORMATU I RIJEDJE, NEGO NAPROTIV, DA BI VAM BILO DRAGO, KAD BI SE NAŠ LIST JOŠ I POVEĆAO I KAD BI ČEŠĆE IZLAZIO; —

MOLIMO VAS, DA NAS POMOGNETE U NAŠIM NASTOJANJIMA:

1) REDOVITIM PLAĆANJEM PRETPLATE;

2) SAKUPLJANJEM PRETPLATNIKA;

3) OGLAŠIVANJEM U LISTU. AKO STE VEĆ POSLALI PRETPLATU ZA 1932 GODINU, NAJLJEPŠE VAM ZAHVALJUJEMO.

AKO NISTE TO JOŠ UČINILI, — UČINITE ODMAH I POŠALJITE BAR JEDAN DIO PRETPLATE.

O VAŠOJ PRETPLATNIČKOJ SAVJESTI OVISI EGZISTENCA NAŠEG LISTA. VAŠA JE ZASLUGA, ŠTO LIST POSTOJI, A VAŠA BI BILA SRAMOTA I KRIVNJA, KAD BI LIST PROPAO. KAD BI POČEO NAZADOVATI I OPADATI.

HOĆETE LI TO DOZVOLITI? VJERUJEMO, DA NEĆETE.

Kad na stolu zamirišu „JAJNINE“ u svakom se uzbudi želja za tim nedostiživo ukusnim jelom. Makaroni, špageti i pridodaci za juhu dobivaju se u svim boljim trgovinama u vrećicama po četvrt kg s natpisom „JAJNINE“.

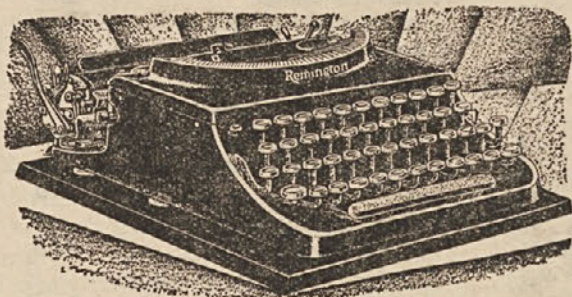
Glasovi štampe

Poznati katolički list »Catholic Herald« koji izlazi u Londonu, donosi pod naslovom: »Tiranija talijanske vlade prema slavenskim katolicima u Italiji« članak u kojem kaže:

»Italija pod samovoljom fašističkom rukom ne daje nikakvu slobodu netalijanskim elementima, bilo u Tirolu, bilo u Istri. Talijanska vlada nije nikada potpisala ugovore o manjinama, stoga nije postojala nikakva zvanična zaštita za nepravde, počinjene nad jezičnim i kulturnim

tradicijama Jugoslavena i Nijemaca u Italiji. Lokalne su se vlasti uvijek rukovodile šovinističkim tendencijama i pošto su zaštitile propovijedanje na slovenskom jeziku u erkvama, počele su da apse i protjeruju slovenske svećenike u posve talijanske oblasti. Čak su talijanske vlasti i okrutno postupale sa jugoslovenskim svećenstvom i pred nekoliko nedjelja je Bogumil Nemeš, koji je simpatizovao sa svojim jugoslovenskim sunarodnjacima, podlegao policijskim mučenjima u Gorici.«

Novi Remington Portable s tabulatorom,

mali najpraktičniji i najmoderniji pisači stroj. Sa potpunom hrvatskom i srpskom (ćirilicom) tastaturom. Jedini mali stroj na svetu sa tabulatorom. Posluge nalaze se vazda u položaju za pisanje. Pružamo pogodnost veoma povoljnog otplaćivanja. Generalno zastupstvo REMINGTON pisacih strojeva

MATADOR ZAGREB, ILICA 5.

ILICA 128 *Nabavljajte Pokucstvo* ILICA 128
kod J. D. Opacica i Sinova
u vlastitoj kući
ILICA 128 *telefon 62-39* ILICA 128

Govoreći o mučeničkoj smrti nadbiskupa Sedeja, pisac članka nastavlja: »Kad bi Jugoslaveni u Italiji mogli da se koriste manjinskim pravima, kad bi imali slobodu da se služe svojim jezikom u crkvi i školi, i kada ne bi zbog okrutnog postupanja, šikaniranja i odsustva logike bili primorani na očajanje, ne bi nikada postojali nemiri u Julijskoj Krajini. Ti su Jugoslaveni po prirodi mirni, vrijedni i dobro poznaju talijansku kulturu, koju su oni obogatili svojim tradicionalnim darom imaginacije i umjetničkog shvatanja.«

»Ordine Nuovo« — antifašistički list, koji izlazi u New-Yorku, u broju od 15. januara piše o procesu Jelinčić-Sfiligoj i drugovi u Rimu, pa kaže:

»Treba reći, da je »zločin«, zbog kojeg je 30 ljudi dovedeno pred sud, taj, što su oni manifestovali volju slavenske manjine u Italiji, da o svojoj sudbini sama odlučuje.«

»Mi bez rezerva podupiremo borbu slavenskih nacionalista te i ovom prilikom potvrdjujemo pravo narodnih manjina, silom priključenih u granice Italije, da same o sebi odlučuju. Živjelo oslobođenje slovenske, hrvatske i njemačke manjine.«

V. PANDIĆ

Gradjevna i umjetna bravarija i proizvod štednjaka.

Zagreb, Kačićeva 12. Tel. 55-26

Sigurnosnih brava uvijek na skladištu.

Gostiona

Marko Branica

Nova Ves br. 2.

Sastajalište Istrana. Na glasu, jer pruža gostima sve ugodnosti: primorska jela, dalmatinska vina, dva igrališta za »boće« i kuglanu. Posjeduje lijepu bašću. Preporuča se Istranima.

ANTE TRANFIĆ

Bakačeva ul. 8 ZAGREB Dvorište ravno

SPECIJALNA TRGOVINA

svježih morskih riba, slanah sardela u bačvama i limenim kutijama, bakalara suhog i močenog, vero Ragno i Hamerfest prima, veliki izbor maslinovog ulja, dalmatinskog pršuta, crnih maslina, paškog sira, pravog dalmatinskog meda, vinskog octa i t. d.

Cijeli dan otvoreno. Dostava u kuću.

Brz. naslov: Tranfić-Zagreb, Bakačeva 8

Interurbani telefon broj 65-69

Pripovijest »Istre«.

Zastava na vjetru

Jože Jeram

(Nastavak 5.)

Poslije večere pozvao je Štefan Cirila u prostorije prosvjetnog društva. Te prostorije nalazile su se u bivšoj gostionici na drugom kraju sela. Da se tamo dodje moralo se proći mimo škole. Gostionu su vlasti bile zatvorile na tužbu, da je neko sumnjivo društvo pjevalo u njoj bogzna kakve slovenske pjesme.

— Mladići su već pitali za tebe, — govorio je Štefan — nesmiješ, da ih ne obidješ i ako si umoran. Subota večer je, imaš vremena.

Na cesti je bilo tamno, iz kuća su sjale male svjetiljke, jedva se je vidjelo put pred sobom.

Vjetar nije prestajao. Činilo se je, da dolazi u velikim valovima s Nanosa i da se obara u dolinu. Dignuli su ovratnike na haljete i čvrsto se zakopčali. Ciril je bio gologlav. Vjetar je vijao njegovim rudastim kosama. Kad prodjose mimo škole, čuli su vijorenje i stali.

— Što je to?

Bila je to zastava. Pričvršćena na tanko koplje, visjela je iz prvog kata duboko na cestu, da bi malo viši čovjek mogao lako da je uhvati za donji rub. U tami je izgledala kao dugi, crni jezik, koji je neprestano lizao i siktao, svijao se, dizao i padao. Koplje je škripilo pod udarcima vjetra, koji se je zalijetavao na šareno platno i divlje se igrao njime.

Iz mraka uz ogradu školskog vrta istupio je neko na cestu i počeka.

— A, ti si, Tone? — reče Štefan. — Dobar večer!

Ciril je čitavo vrijeme gledao u školske prozore i nije gotovo ni opazio Tonu. Na uglu prvog kata bila su dva prozora rasvijetljena. Kroz kapke probijalo je ružičasto svijetlo. — Tamo je ona —

mislio je Ciril. Nehotice je mislio na nju. Predstavio si ju je u porodici, kako sjedi uz stol prostret crvenim stolnjakom pod ružičastim svijetlom, u smijehu.

— Dobar večer! — reče, kad se je otresao te misli, i pruži novodošlom mladiću ruku.

Društvena soba je bila nekih osam koraka duga i isto toliko široka. Njezine tamne stijene su bile neprijatne. Tu neprijatnost kušalo se je smanjiti slikama pjesnika Gregorčiča i Prešerna. Sa sredine zida sjala su u živim bojama iz zlatnog okvira sveta braća Ciril i Metod.

Nasred sobe stajao je stol kreat novinama. Na drvenom stalku s pretincima bile su revije. U velikom ormaru uz stijenu bile su zaključane knjige, note i par tamburica, ostatci raspuštenog tamburaškog društva. U jednom kutu su ležali ostatci kulisa i sprava za tjelovježbu.

Kad je ušao Ciril, sjedilo je oko stola više mladića i nekoliko starijih muževa među njima. Nekoji su čitali, nekoji su se živo razgovarali. Kad su ugledali Cirila, svi su naglo ustali i stali, tako da je Cirilu bilo gotovo neprilično. Pozdravio ih je i stisnuo svakom posebice ruku. Rekao im je neka sjednu. Nisu sjeli. Stajali su i gledali namiješeni u Cirila.

— Tu smo sada, — govorio je Štefan. — Nije lijepo, ali drugdje nema mjesta. Ko bi ga i imao boji se dati ga. Gostioničar je pak kao zmija. Otako su mu uzeli koncesiju, ne boji se ni vruga više.

— Sjednite! — reče opet Ciril. Nekoji su sjeli, dok su mu drugi nudili stolicu.

— Hvala! — reče Ciril. — Samo da se možete kretati.

— Vraga se krećemo! — počeo ogromni momak, čiji je glas bučio kao bas. — Veselice nam ne dozvoljavaju. Ples bi nam dozvolili. Čak i nude nam ga. Ali mi toga nećemo. Kad su nam crni pozornicu razbili, raznijeli i zapalili, — ostao je ovdje

ovaj ostatak. — Momak je pritom nogom gurnuo komad kulise u kutu. — Od sprava za tjelovježbu imamo još ovo, otako nam je zabranjena tjelovježba i zaplijenjene sprave. I knjige su nam kupili i jedan dio natrag vratili. — Tom je prilikom propalo polovicu naših knjiga...

— Šta ćemo? — uzdahnu Ciril.

— Šta ćemo? — nadoveže Tone — želimo, da nas puste u miru. Sve u crveno platno vezane knjige su nam uzeli, sve u crno vezane su nam vratili, i ako nisu sve bile baš nedužne.

— Treba sačuvati bar ono, što dozvoljavaju. Čvrsto treba stisnuti naše redove.

Ciril je bio u neprilici među tim ljudima. Stajali su oko njega i gledali ga kao proroka. Svaku riječ, koja je dolazila iz njegovih usta gutali su kao poslasticu. Što da im reče? Kako da im pomogne?

— Pa držimo se čvrsto, — uzme opet riječ onaj veliki mladić s gromkim basom. — Ali do vruga, čovjeku dojadi. Želili bismo već jednom baciti s jednog ramena na drugo. Šta da čekamo?

— Pst! — zapsiće Štefan. — Ti si kao i moj otac. Galamiš, da se čuje do grada.

— A što ti misliš, da se ja i tvoj otac dignemo!....

— Znaš šta, — prekine mlad momak, lijep mladić s malim brčićima i okrene se prema Cirilu, — sve bi još nekako išlo. Ali osjećamo se kao u tamnici. U ovu sobu smo zatvoreni, pa i u toj sobi slušaju zidovi. Denunciraju nas, da se sastajemo i snujemo urotu protiv države. Kad bismo pili u gostionici, nikome ne bi ni na pamet nešto slična palo. Pjevati ne smijemo. Ni govoriti ne smijemo u noći na cesti. Ne smijemo pokazati svoje sposobnosti ni plodova našeg društvenog rada. Reci, da li je to življenje?

Počeo je mirno, a završio je uzrujan, crven u licu.

(Nastavit će se.)

BIJELI TJEDAN

ODIO PLATNENE ROBE

Sifon po metru	Din. 5.50
Sifon po metru	6.—
Sifon po metru dobra vrst	7.—
Sifon, prokušana vrst za posteljinu po metru	8.—
Sifon, prokušana vrlo dobra vrst, 80 cm. šir. za rublje po metru	9.—
Sifon, prokušana najbolja vrst, tanka žica, šir. 80 cm. po metru	10.—
Platno za plahte, dobra vrst, 140 cm. šir.	16.—
Platno za plahte, dobra vrst, čvrsta žica, 150 cm. šir.	18.—
Platno za plahte, najbolja vrst, 148 cm. šir.	20.—
Platno za prevlake, šir. 170 cm.	24.—
Platno za prevlake, šir. 174 cm., dobra vrst	28.—
Gradl za gaće, dobra vrst	10.—
Prugasti gradl bijeli, za posteljinu 80 cm.	12.—
Prugasti gradl bijeli, za posteljinu 120 cm.	18.—
Kanafas za posteljinu, šir. 80 cm.	9.—
Kanafas za posteljinu, šir. 120 cm.	16.—
Molino (žutica) šir. 66 cm.	5.—
Molino (žutica) šir 76 cm.	5.50
Molino (žutica) za plahte, šir. 150 cm.	12.—
Ručnici po metru nebije-ljeni	6.—
Ručnici po metru bijeljeni	7.—
Stolnjaci bijeli po metru, šir. 120 cm., zajamčeno dobro	20.—
Stolnjaci bijeli po metru, šir. 140 cm.	24.—
Stolnjaci bijeli i šareni 120×120 cm. komad	26.—
Stolnjaci damast u bojama 120×120 cm.	28.—
Garnitura damast za kavu za 4 osobe	35.—
Garnitura damast za kavu u bojama sa resama za 6 osoba	39.—
Garnitura damast za kavu u bojama bez resa za 6 osoba	70.—
Krpe za sudje	3.50
Ubrusi bijeli obični, komad	6.—
Ubrusi bojadisani desert sa resama	2.—
Ubrusi bojadisani desert bez resa, damast	2.50
Bijeli šifon rupčići sa ažurom	1.—
Rupčići sa čipkom bijeli ili u bojama	2.—
Rupčići šareni sa rubom	2.—
Krep ručnici sa resama vel. 45×110	5.—
Frotir ručnik sa resama i i bordurom, vel. 40×100	10.—
Frotir ručnik sa resama i i bordurom, bolja vrst, vel. 45×110	18.—
Šareno kokošje sitno perje, naravno kg.	10.—
Bijelo kokošje sitno perje, naravno kg.	15.—
Čehano puransko perje, naravno kg.	30.—
Punjeni jastuci sa kokošjim sitnim, kemički čišćenim perjem, vel. 39×50	15.—
Isto kao gore vel. 60×78	38.—
Isto kao gore vel. 70×90	52.—
Punjena perina sa istim perjem, vel. 118×180	145.—
Prevlaka za jorgane, vel. 125×185	68.—

ZENSKO RUBLJE

Ženska noćna košulja iz batista u boji sa vezenim uzorcima	Din. 30.—
Ženska noćna košulja iz šifona sa vezenim ažurom	28.—
Ženski kombinej podsuknja u boji iz batista sa vezenim uzorcima	28.—
Ženska kombinej podsuknja iz šifona sa ažurom	20.—
Ženska košulja iz batista u boji sa vezenim uzorcima	20.—
Ženska košulja iz šifona sa ažurom	12.—
Ženske gaćice iz batista u boji sa vezenim uzorcima	20.—
Ženske gaćice iz šifona sa ažurom	12.—
Dječje pelene imitacija tetra	10.—
Dječji povojni jastuk sa vezivom	25.—
Dječji podbradnjak iz lino-leuma	4.—
Ženska polupregača iz kre-ona	10.—
Ženska polupregača iz klota	20.—
Ženska haljinasta pregača iz klota	35.—
Ženska pregača iz šifona sa vezivom i narameni-cama	10.—
Ženska pregača sa naramenicama iz klota	25.—

ZENSKI ŠEŠIRI

Francuska pletena kapa iz vune ili svile za odrasle i djecu	Din. 10.—
Kapa iz žanilije, moderan uzorak	18.—
Kapa iz pusta, cijela ukrašena svilenim proštepom	17.—
Pusteni šeširi raznih fazona	30.—

KOŽNATA ROBA

Taske za dame sa zrcalom 23 cm.	Din. 20.—
Taske za dame sa zrcalom 20 cm.	18.—
Kovčezi iz prave kože veličina 30 cm.	138.—

ODIO CIPELA

Ženska četvrt cipela francuska fazona u sivoj boji vel. 35—36	Din. 60.—
Ženske sniježne cipele dobre vrsti	50.—
Papučice pletene iz pusta	14.—

ODIO PARFUMERIJE

2 komada sapuna za lice	Din. 1.50
2 komada sapuna za pranje rublja	5.—
2 kutije paste za cipele crne ili žute	5.—
1 kutija 1/4 kg. paste za parkete žute ili bijele	10.—
1 boca čistol za čišćenje pribora i metala	5.—
1 lit. kolonjske vode u svim mirisima	58.—

KUHINJSKI ODIO

Tucalo za snijeg	Din. 2.—
Kalupi za biskvit rebrasti 26 cm.	6.—
Kalupi za kolače na karti, 12 komada	8.—
Ribeži okrugli ili četvero-uglasti	3.50
Preša krumpir, manja	13.—
Vjesilica za haljine 2 kom.	1.50
Jedala: žlica, vilica i nož, ukupno	10.—
Zdjelice za kompot ili tanjurići	2.50
Zdjela za kompot ili tanjur za kolače	8.50
Doza za šećer	10.—
Preša za limun	4.—
Vrč za vodu od jedne litre	10.—
Liker garnitura za 6 osoba u raznim bojama	35.—
Garnitura za kolače za 6 osoba u raznim bojama	26.—
Šalica za crnu kavu sa tanjurićem	2.50
Šalica za bijelu kavu sa tanjurićem	3.50
Kantica za čaj za 6 osoba, bijela	8.—
Garnitura za kolače za 6 osoba	25.—
Zdjela za varivo za 6 osoba	12.—
Bijela zdjela za juhu, sa poklopcem	18.—
Šalica za bijelu kavu sa tanjurićem u raz. dekorima	6.—
Jedala garnitura za 6 osoba 26 dijelova	290.—
Dva komada šalica za juhu	5.—
1 lonac 3/4 lit.	5.—
1 šerpa 3/4 lit.	5.—
1 tava za mlijeko 3/4 lit.	5.—
1 tava za prženje 16 cm.	5.—
2 grabilice	5.—
2 tanjura	4.—
1 seljačka zdjela 18 cm.	10.—
1 lonac ili šerpa od 3 lit.	10.—
1 noćna posuda	15.—
1 lonac ili šerpa 4 lit.	15.—
1 univaonik 42 cm.	15.—
1 lonac 6 lit.	18.—
1 vedrica za vodu (amper)	20.—
1 kanta za mast 10 kg	29.—
1 kanta za mast 15 kg	39.—
1 kanta za mast 20 kg	49.—

MUŠKA MODA

Bijela muška košulja, prsa iz damasta bez ogrlice i manšete	Din. 30.—
Muška noćna košulja, dužina 110	56.—
Muške duge gaće na vez, iz čvrstoga gradla	32.—
Muške duge gaće sa francuskim pojasom	34.—
Muške kratke gaće	22.—
Muške duge gaće iz molina, na vez	16.—
Muške čarape u pastel bojama	3.—
Muške čarape melirane iz umjetne svile	5.—
Samovezi iz tricoa	5.—
Samovezi iz umjetne svile	10.—

ODIO SAGOVA

Čipkaste vitraže i čipkasti zastori kao ostaci po metru	Din. 7.—
Čipkaste vitraže gotove, veličina 50×65 (jako trajne)	12.—
Čipkaste vitraže gotove, bolje kvalitete, veličina 50×70	20.—
Čipkaste vitraže po metru šir. 45 cm. po metru	8.—
Čipkaste vitraže po metru šir. 55 i 60 cm., čvrsta vrst	10.—
Čipkasti zastor šir 90 cm.	10.—
Čipkasti polustor vrlo čvrst i trajan u pranju, vel. 130×240	78.—
Madras tkivo bijelo sa zelenim ili plavim utkivom, šir 70 cm.	10.—
Madras tkivo bijelo kockasto, šir. 150 cm.	14.—
Sag po metru iz dobre špage, šir. 60 cm.	19.—
Madras zastore gotove u modernim desenima, u raznim bojama, šir. draperija 50×160, krila 45×240	65.—
Žakard sag po metru u raznim desenima, širina 63 cm.	20.—
Žakard sag po metru u teškoj kvaliteti, šir. 65 cm.	28.—
Žakard sag po metru, šir. 85 cm.	36.—

ODIO KRATKE I PLETENE ROBE

Končane čipke širine 2 cm, metar	Din. —.75
Končane čipke širine 3 cm, metar	1.50
Končani umetak širine 1.5 cm, metar	—50
Končana čipka širine 9 cm, metar	4.—
Ženske podvezice iz brokata, vis. 12 cm	22.—
Ženske podvezice iz brokata, visina 16 cm	29.—
Ženske bijele majice sa dugačkim rukavima, pletene, 2 kriva, 2 prava	14.—
Ženske bijele majice bez rukava	12.—
Svilenе ženske kombinacije sa elegantnim čipkama, razne boje, komad	35.—
Veliki vuneni rupci sa svilenim uzorcima i resama, 150×75 cm, komad	98.—

ELEKTRO ODIO

Elektr. svjetiljke za hodnik, viseće, komplet	Din. 15.—
Elektr. svjetiljke za strop, komplet	20.—
Elektr. svjetiljke za vući, bijele, komplet	30.—
Stolne svjetiljke, moderne, komplet	50.—
Krasna ampula na šest ugla, komplet	160.—

Kastner & Osler
Zagreb.

Ove cijene vrijede samo
za vrijeme bijelog tjedna.
Prilazimo si pravo po koli-
čini ograničene prodaje.